

Tillægsbetænkning

over

I. forslag til lov om ændring af lov om avancestop og

II. forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

(Afgivet af udvalget den 23. oktober 1968).

Udvalget har efter andenbehandlingen af lovforslagene holdt yderligere 2 møder. Ud over de i betænkningen omtalte henvendelser er endvidere modtaget skriftlige henvendelser fra Danske Elværkers Forening og Trælasthanterunionen. Begge henvendelser samt handelsministerens kommentarer til disse er optrykt som bilag til tillægsbetænkningen.

Over lovforslagene afgives følgende indstillinger:

Ad I. forslag til lov om ændring af lov om avancestop.

Udvalget understreger, at der ikke i kraft af rationaliseringsgevinster kan opretholdes urimelige priser, og henviser i denne forbindelse til bestemmelserne i monopolloven og lov om indseende med priser.

Et flertal (det konservative folkepartis, venstres og det radikale venstres medlemmer af udvalget) indstiller fortsat lovforslaget til *vedtagelse uændret*.

Et mindretal (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) kan fortsat ikke medvirke til lovforslagets gennemførelse, da det har været umuligt at skabe flertal for at ændre det foreslåede nye stk. 4 til lovens § 1, hvor efter forbrugerne ikke sikres andel i rationaliseringsgevinster.

Ad II. forslag til lov om anmeldelse af vejledende priser m. v.

Udvalget indstiller lovforslaget til *vedtagelse* i den form, hvori det foreligger efter afstemningen ved 2. behandling.

Et mindretal (socialdemokratiets og socialistisk folkepartis medlemmer af udvalget) ønsker dog at fremhæve handelsministerens udtalelser ved andenbehandlingen, hvor ministeren præciserede: „Der findes allerede i monopolloven — suppleret med lov om indseende med priser — tilstrækkelige bestemmelser til at undersøge og gøre indgreb over for urimelige vejledende priser.“

Jørgen Jensen.

Haustrup Clemmensen,

Hans Kjær.

Stetter.

Jens Peter Jensen (Sorø amt),
næstformand.

Anders Andersen.

Henry Christensen.

Niels Helveg Petersen.

Erik Hansen (Ålborg amt).

Grethe Philip.

Lis Groes.

Lene Christensen.

Ove Hansen.

Jørgen Peder Hansen.

Anker Jørgensen.

Ivar Nørgaard.

Poul Dam.

Bilag 1.

DANSKE ELVÆRKERS FORENING

Den 21. oktober 1968.

Angående forslag til lov om ændring af lov om avancestop fremsat den 2. oktober 1968.

I anledning af den eventuelle forlængelse af lov nr. 427 af 21. november 1967 om avancestop til 1. juli 1969 ønsker foreningen at påpege en række afvigelser fra erhvervslivet i øvrigt, der efter foreningens opfattelse medfører nødvendigheden af en særbehandling ved administrationen af avancestoploven for elværkernes vedkommende.

Den elforsyningen almindeligt påhvilende leveringsforpligtelse over for forbrugerne medfører nødvendigheden af langsigtede og nøjagtigt justerede investeringsplaner, som værkerne har meget begrænsede muligheder for at påvirke.

Endvidere er elforsyningens vilkår specielle derved, at elværkerne uden sammenligning er den mest kapitalkrævende virksomhed overhovedet, idet et beløb svarende til ca. 60 pct. af indkomsterne medgår til investeringer, hvilket vil sige, at der til en indtægt i 1968-69 på ca. 1.400.000.000 kr. svarer investeringer på ca. 800.000.000 kr.

De øgede udgifter som følge af f. eks. devalueringen, konstaterede prisstigninger i ind- og udland m. v., som elværkerne ikke har kunnet få betalt over tariffene, og de ret betydelige beløb, der hidrører fra stig-

ninger i arbejds lønningerne, som ikke i sig selv har været tilstrækkelige til at give sig udslag i prisforhøjelser, kan anslås til mindst 100.000.000 kr. for perioden 18. november 1967 til 1. juli 1969.

I betragtning af at det danske kapitalmarked ikke er i stand til at absorbere langfristede lån af en størrelsesorden, som elværkerne efterspørger, har det i de senere år været nødvendigt for elforsyningen gradvis at øge selvfinansieringsgraden betydeligt, selv når lånemulighederne i udlandet tages i betragtning, og det kan derfor med sikkerhed fastslås, at elforsyningens bruttoavance pr. 18. november 1967 er helt utilstrækkelig.

Foreningen har i tiden siden avancestoplovens indførelse pr. 18. november 1967 ved adskillige lejligheder forgæves forhandlet med Monopoltilsynet med henblik på at få anerkendt prisstigninger som følge af øgede kapitaludgifter, og såfremt man ikke mener at kunne holde de offentlige værker uden for lovens område, må det anses for nødvendigt, at der åbnes mulighed for en generel dispensationsordning i medfør af avancestoplovens § 2, stk. 2.

Med venlig hilsen

Danske Elværkers Forening

P. Poulsen-Hansen.

Folketingets udvalg vedrørende lovforslag om avancestop.

Bilag 2.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 1.

Til elværksforeningens bemærkninger om, at det må anses for nødvendigt, at der åbnes mulighed for en generel dispensationsordning i medfør af avancestoplovens § 2, stk. 2, såfremt offentlige værker ikke kan holdes uden for lovens område, skal jeg anføre, at offentlige værker efter min opfattelse ikke bør holdes uden for loven. Jeg finder det heller ikke rigtigt i forbindelse med lovens gennemførelse at tilkendegive, at der bør gives generel dispensation efter lovens § 2, stk. 2, til sådanne værker.

Jeg skal i denne forbindelse minde om, at disse værkers ydelser er omkostninger for det øvrige erhvervsliv.

I øvrigt tillader jeg mig at henvise til, at spørgsmålet om elværkernes takstfastsættelse blev berørt under folketingets behandling af avancestoploven den 20. november 1967 (Folketingstidende, spalte 1504-1508). På forespørgsel fra hr. Philipsen svarede den daværende handelsminister, at monopoltilsynet gennem lovens dispensa-

tionsbestemmelse havde adgang til at tage hensyn til velmotiverede ansøgninger vedrørende elværkernes omkostningsstigninger som følge af devalueringen.

Som det fremgår af min besvarelse til udvalgets spørgsmål 4 (se udvalgets betænkning bilag 1), har 4 jyske højspændingsværker forhøjet strømprisen med ca. 1/4 øre pr. kWh og Bornholms Højspændingsværk med 1/2 øre pr. kWh.

Efter de oplysninger, jeg har modtaget fra monopoltilsynet, har stigningen i elværkernes kapitaludgifter som følge af devalueringen ikke været af en sådan størrelse, at de i væsentlig grad har øvet indflydelse på takstfastsættelsen.

I betragtning af at elværkernes kapitaludgifter som helhed er meget væsentlige, er det dog ikke udelukket, at monopoltilsynet under den forlængede avancestoplov må tage et vist hensyn hertil ved behandlingen af ansøgninger om takstforhøjelser.

Bilag 3.

TRÆLASTHANDLERUNIONEN

Den 21. oktober 1968.

Vedrørende boligministeriets cirkulære om faste priser og tidsfrister sammenholdt med lovgivningen om avancestop.

Vedlagt fremsender jeg kopi af vor skrivelse af 4. oktober 1968 til boligministeriet og kopi af boligministeriets svar af 18. oktober 1968 samt af den deri omhandlede skrivelse af 4. oktober 1968 fra boligministeren til samtlige statsstyrelser.

Da boligministeriet på væsentlige punkter ikke har besvaret vores spørgsmål, men

henvist til monopoltilsynet, og da lovgivningen om avancestop nu er ved at blive forlænget i en noget ændret form, henstiller jeg, at man ved udarbejdelsen af de nye regler tager hensyn til de problemer, som er rejst i vor skrivelse af 4. oktober til boligministeriet.

Med venlig hilsen

Collin.

Folketingets udvalg vedrørende loven om avancestop.

Underbilag 1.

TRÆLASTHANDLERUNIONEN

Den 4. oktober 1968.

Vedrørende faste priser og tidsfrister.

Cirkulæret af 21. juni 1968 — jfr. cirkulæret af 5. september 1968 — er i første række af betydning for håndværkere og entreprenører, men det er klart, at cirkulæret indirekte vil få stor betydning for leverandører af materialer til byggeriet og dermed for vore medlemmer, der repræsenterer en omsætning af trælast og byggematerialer på godt 1,5 milliarder kr. årligt.

Vi er indstillet på — i det omfang hvori det er muligt — loyalt at medvirke til, at cirkulærets bestemmelser kan efterleves. Der er imidlertid nogle punkter, på hvilke det efter vort skøn ville være ønskeligt med en klaring af problemerne.

A: Det må betragtes som en forretningsmæssig nødvendighed, at den tømmerhandler, der afgiver et tilbud om levering af materialer til fast pris til levering på et senere tidspunkt beregner sig et risikotillæg i de tilfælde, hvor det ikke er muligt for tømmerhandleren på tilbudstidspunktet at have materialerne på lager eller at sikre sig senere levering til fast pris fra vedkommende producent.

Kan indregning af et sådant risikotillæg i prisen forenes med de gældende regler om avancestop?

Kan det — i benægtende fald — forventes, at disse regler ændres, således at der kan indregnes et sådant risikotillæg?

B: For en række byggematerialer er priserne fastsat eller godkendt af monopoltilsynet og kan ikke forhøjes uden monopoltilsynets godkendelse.

Efter vore forhandlinger med nogle producenter af sådanne varer er det vort indtryk, at de pågældende virksomheder ikke er indstillet på at kunne give tilbud med fast pris til senere levering, medmindre der er tale om en relativ kort leveringstid, idet de nugældende priser ikke omfatter noget risikotillæg til imødegåelse af stigning i løn og andre omkostninger.

Kan det forventes, at principperne for monopoltilsynets fastsættelse af priser bliver ændret, således at der gives sådanne virksomheder mulighed for at indregne et risikotillæg?

C: Hvorledes stiller man sig til prisforhøjelser, som er en følge af „offentlige pålæg“ (f. eks. forhøjelse af told eller andre afgifter eller devaluering).

Da en klarlæggelse af de ovennævnte spørgsmål efter vort skøn er af væsentlig interesse for vore medlemmers muligheder for at medvirke til en rimelig gennemførelse af cirkulærets bestemmelser, ville vi være taknemmelige for at modtage ministeriets svar snarest belejligt.

Med venlig hilsen

Collin.

Boligministeriet.

Underbilag 2.

BOLIGMINISTERIET

Den 18. oktober 1968.

I skrivelse af 4. oktober 1968 har foreningen udbedt sig nærmere oplysning om, hvad der forstås ved udtrykket „offentlige pålæg“ i § 5, stk. 2, i boligministeriets cirkulære af 21. juni 1968 om faste priser og tidsfrister for arbejder og leverancer inden for statslig og statsstøttet bygge- og anlægsvirksomhed.

Desuden har foreningen spurgt om, hvorvidt leverandører, som i medfør af den nævnte cirkulære skal yde leverancer til fast pris, kan beregne sig et pristillæg til dækning af risikoen for prisstigninger i tiden mellem leveranceaftalen og selve leveringen uden herved at handle i strid med de gældende regler om avancestop.

Endelig har foreningen spurgt om, hvorvidt der ved fastsættelsen af priser på byggematerialer, som efter de gældende regler fastsættes eller godkendes af monopoltilsynet og ikke kan forhøjes uden tilsynets godkendelse, kan påregnes mulighed for, når fast pris forlanges, at indregne et tillæg for risikoen for prisstigninger i tidsrummet mellem leveranceaftalen og selve leveringen.

I denne anledning skal man, for så vidt angår spørgsmålet om „offentlige pålæg“ i fastpris-cirkulærets § 5, stk. 2, meddele, at bestemmelsen tager sigte på sådanne pålæg, som måtte medføre standsninger eller forsinkelser i arbejdet. Eventuelle bestemmelser om byggestop eller byggereregulering vil således kunne udløse godtgørelse til entreprenøren i medfør af den nævnte cirkulærebestemmelse, hvorimod told- eller afgiftsforhøjelser, devaluering m. v. ikke omfattes af cirkulærebestemmelsen.

Med hensyn til eventuelle ændringer i merværdiafgiften er der i forbindelse med fastprisordningen indført en særlig ordning, hvorom henvises til vedlagte kopi af boligministerens skrivelse af 4. oktober 1968 til samtlige statsstyrelser.*)

For så vidt angår de øvrige af foreningen rejste spørgsmål, skal man meddele, at disse henhører under monopoltilsynet og ikke kan besvares på grundlag af bestemmelserne om faste priser og tidsfrister.

P. M. V.

E. B.

E. Engberg.

Trælsthanderunionen, Fællesforeningen af danske
trælsthanderforeninger, c/o hr. landsretssagfø-
rer Ionas Collin, Gl. Torv 14, 1457 København K.

*) Ikke optrykt.

Bilag 4.

HANDELSMINISTERIET

Bemærkninger til bilag 3.

Over for boligministeriet har Trælasthan-
dlerunionen rejst spørgsmål om, hvor-
vidt der for byggematerialer kan beregnes
et tillæg for risiko for prisstigninger i de
tilfælde, hvor der ved leveranceaftalen for-
langes fast pris, jfr. boligministeriets cirku-
lære af 21. juni 1968 om faste priser og tids-
frister.

Som det fremgår af unionens skrivelse,
har boligministeriet henvist til, at det
pågældende spørgsmål henhører under mo-
nopoltilsynet.

Handelsministeriet har modtaget en til-
svarende henvendelse fra Byggemateriale-
branchens Fællesråd, hvilken henvendelse
er oversendt til monopoltilsynet til videre
behandling.

Det må fremhæves, at det rejste spørgs-
mål ikke alene angår den midlertidige
avancelovgivning, men også administra-
tionen af monopolloven.

Jeg finder allerede af denne grund ikke,
at det rejste spørgsmål egner sig til løsning
i forbindelse med den midlertidige avance-
lovgivnings forlængelse, men jeg skal dog
for så vidt angår relationen til avancestop-
loven pege på, at monopoltilsynet har und-
taget tilbudsgivning ved licitation fra denne
lovs bestemmelser. Fastprisordningen har
netop særlig tilknytning til licitations-
formen.